

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ СКЛАДОВИХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ НОРВЕГІЇ

*студентка групи МК-01 Іванова Т.Є., студентка групи МК-01 Білан М.І.,
асистент Омеляненко В.А.*

За рейтингом інституту Легатум (Лондон) «Індекс процвітання 2010» Норвегії дісталась першість за рівнем розвитку економіки та суспільному добробуту, тому її досвід буде цікавим з точки зору перспектив для України.

В Норвегії можна відзначити соціально орієнтований інноваційний розвиток. Головна особливість народного господарства Норвегії – вузька спеціалізація та інтенсивна інноваційна діяльність для забезпечення конкурентоздатності основних галузей. В країні 55 кластерів було створено на базі традиційних промислових секторів і створили 63 тис. робочих місць (більше 22% від рівня зайнятості загалом по країні). Високі податки на нафтовидобуток у Норвегії стимулюють нафтогазові компанії до впровадження технологій, що дозволяють знижувати собівартість видобутку.

У Норвегії існує підтримка перспективних науково-дослідних робіт:

- у країні діють 12 науково-виробничих кластерів – «Норвезьких центрів експертизи» (Norwegian Centres of Expertise, NCE), покликаних забезпечити проведення довгострокових інноваційних розробок та їх комерціалізацію за пріоритетними напрямками економіки. Центри створені за організаційної підтримки «Інновашун Норге», «СІВА» і НДР. Фінансування діяльності NCE здійснюється в рамках Міністерства торгівлі і промисловості та Міністерства комунального і регіонального розвитку.

У цей час функціонують наступні «Норвезькі центри експертизи»:

1. Oslo Cancer Cluster (кластер раку в м. Осло). Даний центр проводить дослідження в області онкологічної терапії та діагностики ракових захворювань. Кластер поєднує порядку 40 організацій і підприємств, що займаються біотехнологіями і дослідженнями в сфері охорони здоров'я. Понад 70% норвезьких фахівців в області онкологічних досліджень працюють саме в цьому центрі. В 2008 кластер був визнаний одним з 20 кращих дослідницьких біотехнологічних центрів у світі;

2. Micro- and nano technology;

3. Aquaculture та ряд інших;

- починаючи з 2006 року діє програма зі створення в країні мережі «Дослідницьких інноваційних центрів» (Centres for Research-based Innovation - CRI), покликаних стати важливим елементом механізму комерціалізації науку. Центри створюються на базі національних наукових інститутів у тісному співробітництві з дослідницькими підрозділами великих промислових компаній з метою проведення довгострокових НДДКР. Відповідальність за роботу та фінансування покладено на Норвезьку дослідницьку раду. У цей час функціонують 14 Інноваційних центрів. Щорічне фінансування кожного

Центра з боку НДР становить порядку 10 млн. крон, при цьому співфінансуванні по лінії промислових підприємств становить аналогічну або більшу суму. При організації участі в міжнародних інноваційних проектах основна увага приділяється залученню до досліджень підприємств малого та середнього бізнесу;

- Норвезькою дослідницькою радою реалізується національна програма створення «Норвезьких центрів передового досвіду» (Norwegian Centres of Excellence). Основним завданням даних центрів є досягнення конкретних наукових результатів на світовому рівні, проведення довгострокових дослідницьких робіт і підготовка висококваліфікованих наукових співробітників. Зараз при провідних ВНЗ і дослідницьких інститутах країни діє 21 CoE;

- у країні створений і цілий ряд технопарків, бізнес-інкубаторів і т.д. Зокрема, успішно функціонує бізнес-інкубатор «Інноваційний центр м. Осло» (Oslo Innovation Center). Даний центр є провідним технопарком Норвегії. Він активно працює з університетом, Вищою школою, Норвезькою школою менеджменту, Норвезьким інститутом досліджень води (NIVA), іншими НДІ, підприємствами, винахідниками, малими фірмами, а також тісно співробітничав з іншими технопарками країни;

- у Норвегії працює цілий ряд сід-фондів (seed fund), як приватних, так і частково фінансованих державою (через «Інновашун Норге», агентство «Аргентум», регіональні влади та інші організації). Зокрема, з 2008 року функціонує державна інвестиційна компанія «Інвести́нор» (Investinor AS) з капіталом в 2,2 млрд. крон (понад 400 млн. доларів). «Інвести́нор» є дочірньою компанією «Інновашун Норге». Пріоритети діяльності компанії спрямовані на інвестування конкурентоздатних інноваційних проектів у тих секторах норвезької економіки, у яких Норвегія займає провідні позиції та де наявний значний потенціал для росту. Це в першу чергу стосується проектів в області охорони навколишнього середовища, енергетики, туризму, рибальства, суднобудування і мореплавства. «Інвести́нор» особливу увагу приділяє також кліматичним та екологічним проектам. У першу чергу «Інвести́нор» інвестує в норвезькі компанії, що перебувають на ранній стадії росту. Однак, на відміну від більшості інших інвестиційних фондів, «Інвести́нор» може брати участь у довгострокових інвестиціях, при цьому частка статутного капіталу «Інвести́нор» у компанії повинна становити не менше 49%.

Варто відзначити, що Норвегія зуміла вибудувати свої відносини із транснаціональними корпораціями таким чином, що їх вплив ні в кого не викликає сумнівів, і вибудувала свою національну інноваційну систему так, що дійсно стала розвинутою країною. Норвегія домоглася, щоб ТНК здійснювали локалізацію своїх технологій у Норвегії або передавали їх норвезьким науково-дослідним організаціям та університетам. Тобто можна сказати, що Норвегія зуміла одночасно створити свою національну

інноваційну систему та зробити її частиною глобальної. У результаті в Норвегії вирости свої власні суднобудівні компанії, які виробляють платформи. Разом з ними розвинувся потужний сектор ІТ-технологій, пов'язаних з нафтогазодобуванням, що здійснили реальну революцію в моніторингу запасів, що дуже важливо, коли нафта знаходиться у важкодоступних місцях, і домоглися більших результатів у технології буру та видобутку на шельфі. Тобто Норвегія побудувала свою інноваційну систему, спираючись на сировинні переваги.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 3. – С. 302-304.